

Reserverade dagar ökar pappors uttag av föräldrapenning

De tre reserverade månaderna i föräldraförsäkringen har alla bidragit till ett mer jämställt uttag av föräldrapenning, men de har påverkat vissa grupper av föräldrar mer än andra. Efter införandet av den tredje reserverade månaden har 40 procent av papporna tagit ut minst 90 dagar med föräldrapenning när barnet fyllt två år. Uttaget har framför allt ökat bland pappor med medelhög utbildning. Reformen har däremot inte påverkat pappor med låg utbildning i lika stor utsträckning.

Syftet med föräldraförsäkringen är att både kvinnor och män ska kunna kombinera arbete och studier med familjeliv. Ända sedan starten har mammor tagit ut den största delen av föräldrapenningen, och ett politiskt mål har länge varit att föräldrar ska dela mer jämställt på uttaget. För att öka pappors uttag har reserverade dagar införts. I januari 2016 infördes den tredje reserverade månaden inom föräldraförsäkringen. Syftet med den här analysen är att se vilka effekter de reserverade månaderna har haft på uttaget och hur olika grupper av föräldrar påverkats.

Hur har de reserverade månaderna påverkat uttaget?

De reserverade månaderna har haft stor betydelse för utvecklingen mot ett mer jämställt uttag. Mäns uttag av föräldrapenning har ökat varje gång en reserverad månad har införts. Vid införandet av den första och tredje reserverade månaden minskade även kvinnors uttag. Att kvinnors uttag inte minskade i samband med den andra reserverade månaden var väntat, eftersom föräldrapenningen samtidigt förlängdes med 30 dagar.

Störst effekt på det genomsnittliga uttaget för pappor hade införandet av den första reserverade månaden, då uttaget i genomsnitt ökade med 10 dagar under barnets två första levnadsår. Vid den andra respektive tredje reserverade månaden ökade uttaget med cirka 4 dagar.

Korta analyser 2019:1

Försäkringskassan
Avdelningen för analys och prognos

Korta analyser är en rapportserie från Försäkringskassan som presenterar aktuell statistik och analys i ett kort format. I slutet av rapporten finns länkar om du vill läsa mer.

FK-nr: 116-16

Om reserverade dagar

Föräldrapenning kan betalas ut i 480 dagar för ett barn. Om det finns två föräldrar får föräldrarna 240 dagar var. Av dessa dagar är vissa dagar reserverade till vardera föräldern. Övriga dagar har föräldrar möjlighet att avstå till varandra.

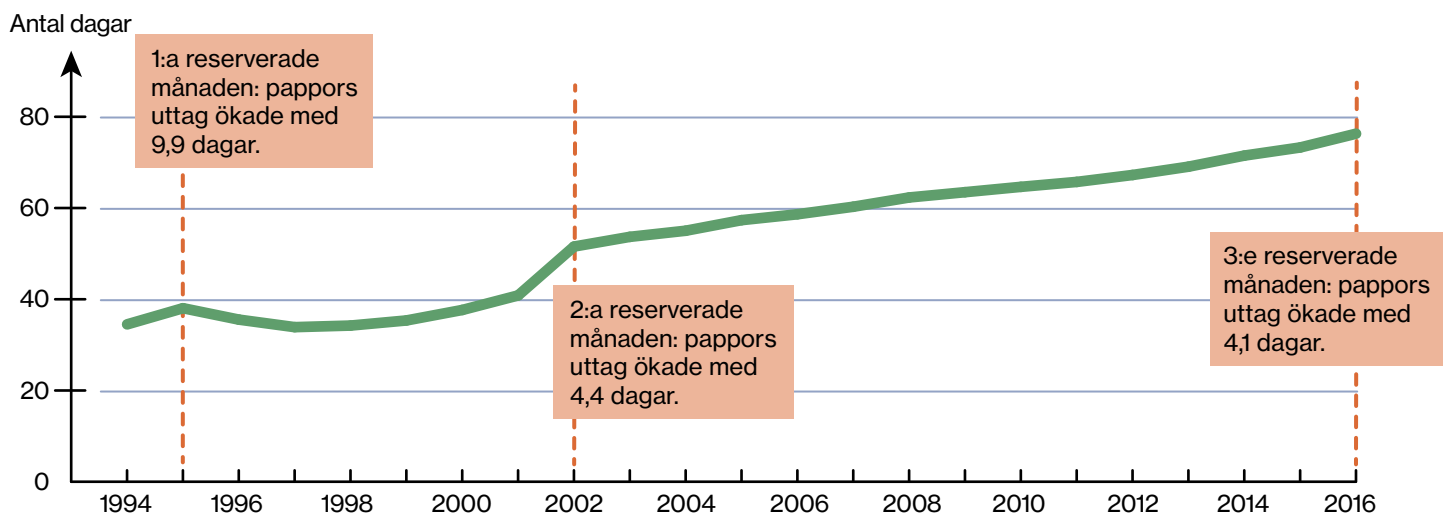
1995
2002
2016

Den första reserverade månaden infördes 1995.

Den andra reserverade månaden infördes 2002.

Den tredje reserverade månaden infördes 2016.

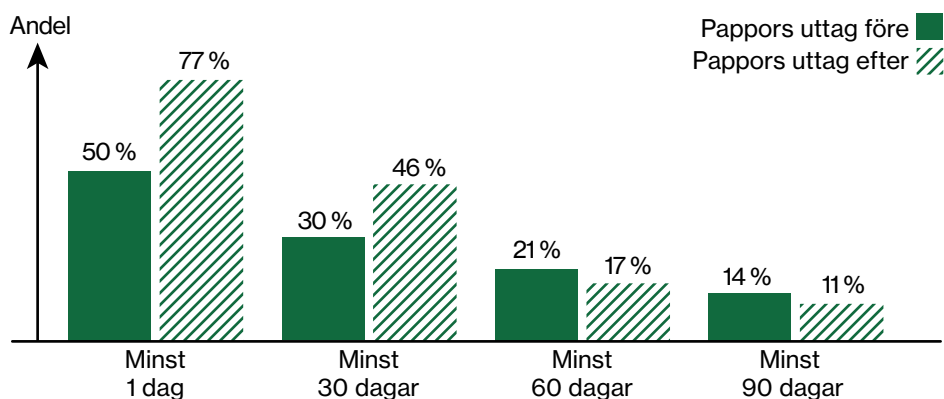
Antal dagar med föräldrapenning som pappor tagit ut när barnen fyllt två år, efter barnens födelseår

Vilka grupper har påverkats av de reserverade dagarna?

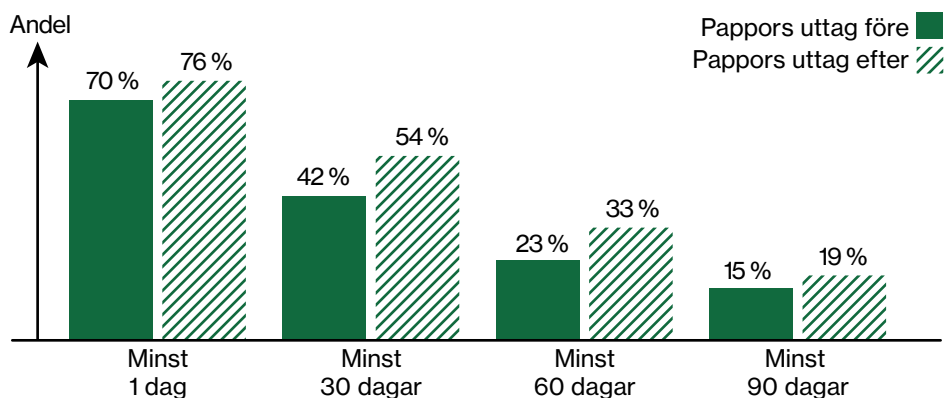
Den första reserverade månaden hade väntad effekt, och påverkade framför allt andelen män som tog ut få eller inga dagar alls. Andelen pappor som hade använt föräldrapenning någon gång fram tills att barnet fyllt två år ökade från 50 procent till 77 procent. Andelen som hade tagit ut minst 30 dagar ökade från 30 till 46 procent.

Pappors uttag före och efter införandet av den första reserverade månaden

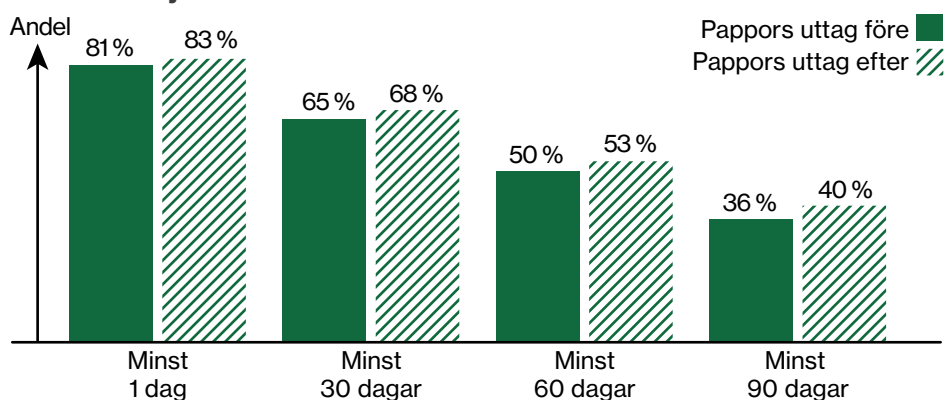
Den andra reserverade månaden påverkade också andelen män som tog ut få eller inga dagar, men även de som tog ut fler dagar. Andelen pappor som hade använt föräldrapenning någon gång fram tills att barnet fyllt två år ökade från 70 till 75 procent. Andelen som hade tagit ut minst 60 dagar ökade från 23 till 33 procent.

Pappors uttag före och efter införandet av den andra reserverade månaden

Den tredje reserverade månaden hade inte en lika stor påverkan på pappornas uttag som de tidigare reserverade månaderna. Effektanalysen av barn födda i december 2015 och januari 2016, d.v.s före och efter införandet av den tredje reserverade månaden, visar att det endast finns skillnader i uttaget bland de pappor som hade tagit ut minst 60 dagar respektive minst 90 dagar. Andelen pappor som hade tagit ut minst 60 dagar ökade från 50 till 53 procent respektive andelen som hade tagit ut minst 90 dagar ökade från 36 till 40 procent. För pappor som hade tagit ut färre dagar var effekten av reformen svagare.

Pappors uttag före och efter införandet av den tredje reserverade månaden

Hur har de reserverade månaderna påverkat pappor med olika utbildningsnivå?

Effektanalysen av de reserverade månaderna visar att vid införandet av den första reserverade månaden ökade föräldrapenninguttaget framför allt i grupper av pappor med låg utbildning. En viss ökning kunde även ses hos män med medelhög eller hög utbildning. Den andra reserverade månaden ökade däremot uttaget mest bland män med hög utbildning.

Den tredje reserverade månaden påverkade i stället i första hand pappor som hade en medelhög utbildning. Män med medelhög utbildning hade före reformen ett genomsnittligt uttag omkring 64 dagar. De tog alltså i

Så har vi definierat utbildningsnivåer

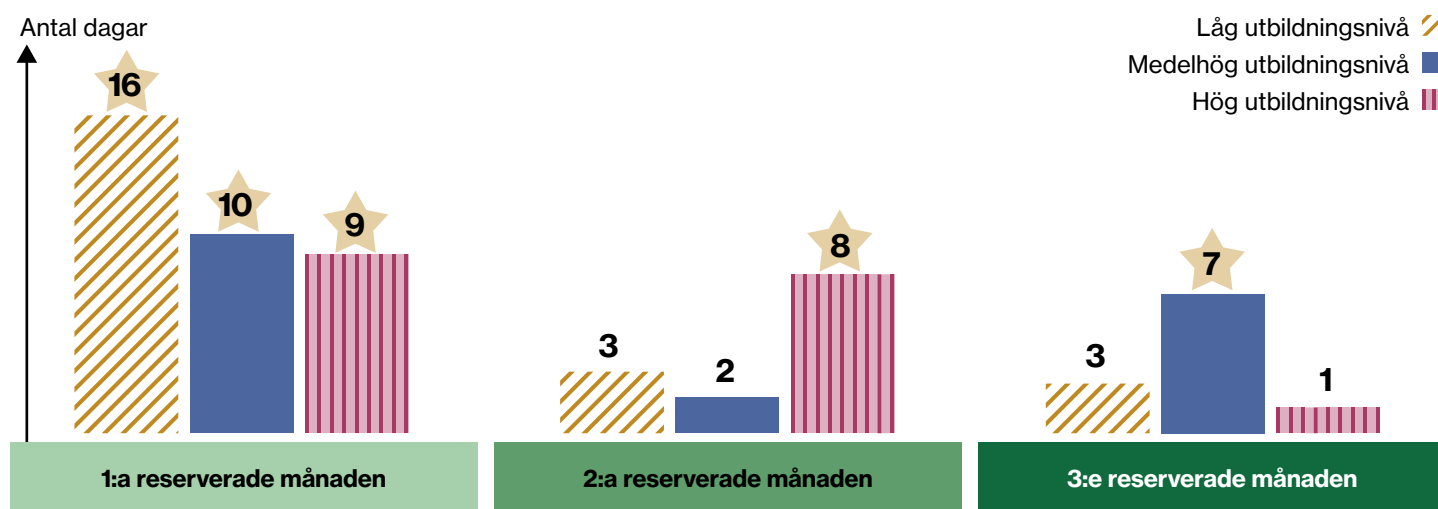
Låg utbildning = avslutad grundskoleutbildning som högsta utbildning

Medelhög utbildning = avslutad gymnasieutbildning som högsta utbildning

Hög utbildning = avslutad högskole-/universitetsutbildning på minst två år

genomsnitt ut fler än de tidigare 60 reserverade dagarna, men färre än de 90 dagar som var reserverade efter den tredje reformen. Den tredje reserverade månaden påverkade däremot inte män med låg utbildning i lika hög utsträckning, vilka i genomsnitt tog ut färre än de tidigare 60 reserverade dagarna. Inte heller påverkade den tredje reserverade månaden de med hög utbildning lika mycket, vilka i genomsnitt redan tog ut nästan 90 dagar med föräldrapenning.

Antal dagar som pappor ökat sitt uttag efter införandet av de reserverade månaderna, efter utbildningsnivå

Vissa grupper kan vara svåra att nå med reserverade dagar

Föräldraförsäkringen är en familjepolitisk åtgärd som kan påverka hur kvinnor och män fördelar betalt och obetalt arbete. Hur föräldrar använder föräldraförsäkringen och möjligheten till föräldraledighet påverkar föräldrarnas arbets- och familjeliv på både lång och kort sikt. Ett jämställt föräldraskap har betydelse för jämställdhet både i hemmet och i arbetslivet. Det har även betydelse för barns tillgång till och kontakt med båda sina föräldrar tidigt i livet.

Den här analysen visar att de reserverade månaderna har lett till ett mer jämställt uttag. Efter införandet av den tredje reserverade månaden är det 40 procent av papporna som har tagit ut minst 90 dagar med föräldrapenning när barnet fyllt två år. Reformen bidrog även till att minska mammors uttag, vilket innebär att föräldrapenninguttaget i genomsnitt omfördelades något från mamman till pappan. Dock har reformerna haft olika effekt på olika grupper av föräldrar. De reserverade månaderna har haft störst påverkan på män i grupper som har ett genomsnittligt uttag strax under det nya antalet reserverade dagar.

Om fler reserverade månader införs skulle det kunna innebära att grupper av pappor som hittills inte påverkats ökar sitt föräldrapenninguttag. Resultaten i denna analys tyder dock på att det kan vara svårt att påverka grupper av män med ett lågt uttag av föräldrapenning genom ytterligare reserverade månader. I analysen studerar vi bara föräldrapenninguttag under barnets första två levnadsår, men föräldrapenning kan idag användas fram till att barnet fyller 12 år. Det är alltså möjligt att pappor vars uttag inte påverkats under barnets första två levnadsår kommer ta ut dagar med föräldrapenning senare i barnets liv, vilket skulle innebära att alla effekterna av reformerna kommer att bli synliga senare än den studerade perioden.

Effekterna av den tredje reserverade månaden visar att det behövs ytterligare förändringar för att nå ett mer jämställt uttag för alla grupper. Att det är svårt att nå alla grupper av föräldrar med den här typen av reformer kan bero på många saker. Bland annat kan ekonomiska förutsättningar begränsa vissa föräldrars möjligheter till ett jämställt uttag av föräldrapenning. Även normer och förväntningar på föräldrarnas roller kan se olika ut i olika grupper och ha betydelse för föräldrarnas beslut. Normer och attityder till kvinnors och mäns föräldraledighet och ansvar för barnen beror inte bara på föräldrapenningens regelverk. Det behövs även andra insatser för att förändra föräldrars inställning till ett jämställt föräldraskap. Inte minst är det viktigt att arbeta för att alla föräldrar har god kunskap om föräldraförsäkringen och vilka rättigheter och möjligheter en förälder har.

Behov av mer kunskap

I den här analysen är endast barn som har två föräldrar av olika kön med. Andra familjekonstellationer har alltså inte analyserats. Det har heller inte funnits någon möjlighet att särskilt studera reformens påverkan på grupper som kan ha särskilt svårt att nyttja föräldraförsäkringen, till exempel studenter. Det är viktigt att följa upp hur de reserverade dagarna påverkar även dessa familjer.

Fler studier behövs även för att undersöka om den tredje reserverade månaden bidragit till regeringens mål om dels ökad jämställdhet på arbetsmarknaden, dels en stärkt relation mellan barnet och båda föräldrarna. I framtiden är det även möjligt att studera om reformen påverkat hur föräldrarna fördelar föräldrapenninguttaget mellan sig efter att barnet fyllt två år.

” Effekterna av den tredje reserverade månaden visar att det behövs ytterligare förändringar för att nå ett mer jämställt uttag för alla grupper

Viktigaste resultaten

- De reserverade månaderna har bidragit till ett mer jämställt uttag av föräldrapenning.
- 40 procent av papporna till barn födda 2016 har tagit ut minst 90 dagar med föräldrapenning när barnet fyllt två år.
- De reserverade månaderna har framför allt påverkat pappor i grupper som har ett genomsnittligt uttag strax under det nya antalet reserverade dagar. Vid införandet av den tredje reserverade månaden handlar det om de som innan reformen tog ut fler än 60, men färre än 89 dagar.
- Den tredje reserverade månaden ökade uttaget framför allt bland män med medelhög utbildning.

Författare

Anna Persson
Analytiker, Försäkringskassan

Andrea Kolk
Analytiker, Försäkringskassan

Presstjänst

010-116 98 88

Källor och mer att läsa

Försäkringskassans databas Store.

Jämställd föräldraförsäkring. [Utvärdering av de reserverade månaderna i föräldraförsäkringen](#) (Socialförsäkringsrapport 2019:2)

[Föräldraskapsideal och deras förverkligande. En forskarrapport om föräldrars uppfattning om vad som underlättar och förhindrar ett delat föräldraskap i Sverige](#) (Socialförsäkringsrapport 2018:3)

[Dubbeldagar – vissa pappors väg in i föräldrapenningen?](#) (Rapport 2018:13, ISF)

[Föräldrapenning under barnets första levnadsår](#) (Korta analyser 2018:4)

[Föräldrapenning och yrke](#) (Korta analyser 2016:1)

[De jämställda föräldrarna. Vad ökar sannolikheten för ett jämställt föräldrapenninguttag?](#) (Socialförsäkringsrapport 2013:8)

Om analysen

Analysen bygger på statistik om dagar med föräldrapenning som har betalats ut till dess ett barn har fyllt två år. Endast föräldrar som varit vårdnadshavare under barnets hela två första levnadsår och där en förälder är man och en är kvinna finns med.

Statistiken baseras dels på de dagar med föräldrapenning som har betalats ut för barnen som är födda året innan och efter införandet av respektive reserverad månad. Dels på en fördjupad analys om de reserverade månadernas effekter, som bygger på en jämförelse av de uttagna föräldrapenningdagarna mellan föräldrar som fick barn månaden innan och månaden efter respektive reform. Fullständiga resultat av analysen redovisas i Socialförsäkringsrapport 2019:2.